

Slappe was

Stelling 7

De lage normering voor het gebruik van biologische mest belemmert een verder sluiten van de kringloop

Van de geïnterviewde boeren was iedereen het met deze stelling eens, waarbij wordt opgemerkt dat het biologisch percentage van de andere grondstoffen ook omhoog moet. Wat betreft het mestaanbod: er zijn veel melkveehouders die vaste mest en drijfmest bij een vragende markt aan zouden bieden, hoewel zij dat volgens de normen niet hoeven te doen. Maar momenteel moet zelfs bij de afzet van vaste mest door de veehouder worden betaald. De conclusie is duidelijk.

Juli 2007

RINGadvies
Rurale INnovatie Groningen

Zondag	1	8	15	22	29	
Maandag	2	9	16	23	30	
Dinsdag	3	10	17	24	31	
Woensdag	4	11	18	25		
Donderdag	5	12	19	26		
Vrijdag	6	13	20	27		
Zaterdag	7	14	21	28		

Het koppelproject speelde in op de verdere aanscherping van het gebruik van biologische grondstoffen in de biologische landbouw en de daarbij behorende verscherpte sanctionering. Op het gebied van het aandeel biologische mest heeft de verwachte aanscherping van de licentievoorwaarden tot nu toe niet plaats gevonden. In tegenstelling tot de verwachtingen van een aantal jaren geleden lijkt die aanscherping slechts vertraagd tot stand te komen. Daar waar die aanscherping plaats heeft gehad, zoals bij het percentage biologische grondstoffen in krachtvoerders, heeft dat er direct toe geleid dat boeren op zoek gingen naar contacten voor directe levering van enkelvoudige grondstoffen. De veronderstelling dat verscherpte licentievoorwaarden leiden tot directe koppelingen blijkt daarmee dus juist. Binnen het netwerk is toen de koppeling Noordmans – Miedema ontstaan. Noordmans heeft zijn voersysteem aangepast op het voeren van geplette tarwe, en ontvangt nu jaarlijks 30 ton van Miedema. Daarvoor werd in 2005 vaste mest terug geleverd.

Het dumpen van voedsel is slecht voor de ontwikkeling van de landbouw in de ontwikkelingslanden

Stelling 8

Voor de sector is het goed dat de productie achterblijft op de vraag, voor de individuele biologische boer zijn kostprijsverlaging en productieverhoging zijn opties om het inkomen te verhogen

Augustus 2007

RINGadvies
Rurale INnovatie Groningen

Zondag		5	12	19	26	
Maandag		6	13	20	27	
Dinsdag		7	14	21	28	
Woensdag	1	8	15	22	29	
Donderdag	2	9	16	23	30	
Vrijdag	3	10	17	24	31	
Zaterdag	4	11	18	25		

De discussie over de noodzaak tot voldoende voedselproductie, produceren voor de markt en een goede geldelijke waardering voor je arbeid lopen regelmatig door elkaar heen.

Voldoende voedsel is zorg nummer één voor de maatschappij, en de politiek heeft dat ook lang geborgd door te zorgen voor vaste prijzen. Vaste prijzen leidden tot overschotten, met als gevolg een kostbare dumping op de wereldmarkt die ook nog eens de ontwikkeling van de landbouw in de ontwikkelingslanden belemmerde.

Om de kosten te beheersen werden de bodemprijzen steeds lager bijgesteld, en quota ingesteld. Maar steeds wordt er voor gezorgd dat de voorzieningsgraad hoger is dan 100%, waarmee de voedselzekerheid is gewaarborgd.

Bij teveel productie houd je constant druk op de prijzen. Met als gevolg dat inkomens onder druk staan. De enige reactie van een voedselproducent hierop is dat deze meer gaat produceren. Dat is namelijk, naast het drukken van de kosten zijn enige mogelijkheid om het inkomen te vergroten.

Dit geeft weer meer voedsel.

Daarmee voldoet hij dus wel aan de doelstelling van de maatschappij, namelijk veel voedsel op de markt brengen, maar niet aan zijn eigen, namelijk een goed inkomen verwerven. Daarvoor is het nodig dat er juist minder geproduceerd wordt, zodat de prijzen goed zijn.

De vertegenwoordigers van de boeren moeten dus juist zoeken naar maatregelen om de productie van voedsel te beperken. Dat kan door het moeilijker te maken.

Als individuele boer hoop je op lage kosten, en veel productie.

Als sector streef je naar een beperkte productie

Als maatschappij streef je naar voldoende productie.

Al is de studie nog zo snel, de praktijk achterhaalt haar wel

Stelling 9

Het beleid hecht te veel waarde aan
scenariostudies, er wordt te weinig
gekeken naar waar de praktijk op haar grenzen stuit

Den Hartogh, Anjum: Binnen de regels doe ik het toch op mijn eigen manier.

September 2007

RINGadvies
Rurale INnovatie Groningen

Zondag		2	9	16	23	30
Maandag		3	10	17	24	
Dinsdag		4	11	18	25	
Woensdag		5	12	19	26	
Donderdag		6	13	20	27	
Vrijdag		7	14	21	28	
Zaterdag	1	8	15	22	29	

Een goed voorbeeld is het onderzoek naar de mogelijkheid van eiproduktie op krachtvoer met 100% biologische grondstoffen.

Het onderzoek daarnaar loopt achter de praktijk aan, want in de praktijk wordt door de biologisch dynamische bedrijven al lang gewerkt met 100 % biologische grondstoffen.

Het is dus zeer wel mogelijk. Het zou wel kunnen zijn dat het legpercentage lager is.

En wat dan nog? Wanneer alle producenten met de zelfde beperkingen moeten werken, dan komen we weer in het verhaal dat dit goed is voor de sector.

Gelijke monniken

Van Tilburg, Hornhuizen: 200 km is veel te groot, dit zou 100 moeten zijn.

Braakman, Dwingeloo: Klopt, je moet de cirkel van voer, dier en mest sluiten. Als er voer bijkomt moet de straal groter worden.

Stelling 10

Voor een betere sluiting van de kringloop moet de hokdierhouderij daadwerkelijk gekoppeld worden aan grond binnen een straal van 200 km.
(1 ha per 200 hennen of per 10 zeugen)

Oktober 2007

RINGadvies
Rurale INnovatie Groningen

Zondag		7	14	21	28	
Maandag	1	8	15	22	29	
Dinsdag	2	9	16	23	30	
Woensdag	3	10	17	24	31	
Donderdag	4	11	18	25		
Vrijdag	5	12	19	26		
Zaterdag	6	13	20	27		

Naast de import van mineralen vanuit de gangbare landbouw vindt er ook een grote import van mineralen plaats vanuit het buitenland. Voor al dat graan en andere krachtvoerders gaat uiteraard geen mest terug.

Doordat er geen regels waren op het gebied van lokale krachtvoerproductie heeft er de afgelopen jaren een ongebreidelde groei plaats kunnen vinden van de biologische pluimveehouderij. Hiermee zijn we verder van het doel van het sluiten van de kringloop afgeraakt.

Wat denkt u, zou de akkerbouw ook een dergelijk magere tijd achter zich hebben gehad, wanneer het voer voor al die hennen ook daadwerkelijk uit de regio had moeten komen ? Wat denkt u, zouden er in het Oldambt niet meer graanproducenten overgestapt zijn op biologische productie, wanneer de afzet van voergraan gegarandeerd zou zijn?

Juist hier ligt een grote rol voor de voerleveranciers. Door hun kunde in het samenstellen van rantsoenen, hun marktmacht en schaalvoordeel en het feit dat voersystemen zijn afgesteld op een krachtvoeder is het logisch om deze regel niet door individuele boeren te laten uitvoeren maar door de voerleveranciers en overige tussenhandel.

Wel is het zo, dat wanneer deze regels zorgen voor een gelijk speelveld, er zich ongetwijfeld ook individuele boeren zullen melden op de kopersmarkt, omdat er juist bij granen veel winst te halen is. Deze zullen dan zelf het graan gaan inpassen in hun voersysteem.

Voor een beter milieu

Stelling 11

De bodemvruchtbaarheidanalyse is een goed instrument om je voor te bereiden op een aanscherping van de regels.

November 2007

RINGadvies
Rurale INnovatie Groningen

Zondag		4	11	18	25	
Maandag		5	12	19	26	
Dinsdag		6	13	20	27	
Woensdag		7	14	21	28	
Donderdag	1	8	15	22	29	
Vrijdag	2	9	16	23	30	
Zaterdag	3	10	17	24		

Tussen de klippen van te veel en te weinig stikstof

Te weinig stikstof betekent te weinig productie. Veel telers zijn daarom geneigd meer stikstof te geven dan een gewas nodig heeft. Hierdoor wordt het gevoeliger voor ziekten en plagen en bovendien smaken veel producten minder zoet en zijn ze vaak minder goed te bewaren. Het is de kunst met zo min mogelijk stikstof toch een goede opbrengst te halen en dat is meteen een goed begin om verliezen te beperken..

U ziet tijdens het groeiseizoen of een gewas goed op dreuf is, maar wanneer U ziet dat het mis gaat, bent U vaak te laat om nog in te grijpen. U kunt het verloop van het gehalte minerale stikstof meten. Het kost weinig tijd en geld.

Wanneer een gewas op gang komt, moet er 25 – 50 kg nitraat-N in de bouwvoor zitten. Gewassen, die explosief moeten groeien, (bloemkool en broccoli) hebben in het begin wel 75 kg N per ha in de bouwvoor nodig. Later, wanneer het wortelstelsel zich ontwikkeld heeft, kan de hoeveelheid stikstof dalen en uiteindelijk bij de oogst uitkomen op zo'n 10-25 kg /ha (bladgewassen, ook bloemkool) en 0-10 kg /ha (granen, bieten, wortelen ed.). Naarmate de grond een betere structuur heeft, kan de hoeveelheid nitraat-N meer aan de lage kant zijn zonder dat dat negatieve gevolgen heeft voor kwaliteit en opbrengst. Het verschil tussen de genoemde hoeveelheden in het begin en aan het eind van het groeiseizoen is bij lange na niet voldoende om tot een goede opbrengst te komen. De rest van de benodigde stikstof komt vrij tijdens het groeiseizoen of wordt uit de ondergrond opgenomen. Deze hoeveelheden worden door NDICEA berekend.

U hoeft niets aan uw manier van werken te veranderen, wanneer het U lukt om binnen de mestwetgeving tot goede opbrengsten en tot een goede kwaliteit te komen en wanneer er tegelijk niet te veel stikstof over is aan het eind van het groeiseizoen (minder dan 30 (zand), 40 (zavel), 50 (klei) kg nitraat-N /ha in de bouwvoor op 1 november). U kunt ook drainwater testen. De nitraatconcentratie moet gemiddeld kleiner zijn dan 50 ppm .

Wanneer er wel reden is om uw manier van werken te veranderen, dan kan dat met behulp van NDICEA. Dit is een computerprogramma waarmee U inzicht kunt krijgen in de stikstofstromen binnen een perceel en dat U kan helpen om deze te sturen. De bediening is tamelijk eenvoudig, maar achter het scherm wordt veel en ingewikkeld gerekend. U kunt het programma laden via www.ndicea.nl en het kost natuurlijk wel even tijd om de bediening van het programma in de vingers te krijgen. Hierbij geldt: gewoon proberen en op tijd uw resultaten opslaan. U kunt zich komend jaar op gang laten helpen door Gerard Oomen (oomenadvies@planet.nl).

Stap 1. Kijken.

U begint in de winter. U kiest een perceel en voert de gegevens van de twee voorgaande jaren in NDICEA in. Daarna voert U het gewas en bemesting van komend jaar in inclusief de gewenste opbrengst. U kunt vervolgens in een oogopslag zien of de opbrengsten bij de ingevoerde gegevens en de standaardinstellingen van het programma haalbaar zijn. Wanneer dit zo is, kunt U de andere resultaten bekijken. Wanneer de kali- en fosfaat-balans dichtbij 0 zijn, de uitspoeling beneden de 40 kg N/jaar blijft en het organisch stof gehalte geen trend naar beneden vertoont, dan zit het waarschijnlijk wel goed. In veel gevallen schort het echter aan iets. U kunt dan het beste, voor U maatregelen neemt, nagaan of NDICEA de werkelijkheid wel voldoende goed beschrijft.

Stap 2. Testen

U meet in het komend jaar drie keer de hoeveelheid nitraat-N in de bovengrond en 1 keer in de zomer in de ondergrond U voert de gevonden waarden in en kijkt aan het eind van het jaar of de gemeten waarden goed overeenkomen met de berekende waarden (< 20 kg N/ha.). Als ze goed overeenkomen, zijn ook de andere uitkomsten serieus te nemen.

Stap 3. interpreteren en bijsturen.

Dit is een verhaal apart, dat staat in het uitgereikte boekje

I.p.v. quota

Van de 14 geïnterviewde boeren vond iedereen op een na dat de lat hoger moet om zich te blijven onderscheiden, waarbij 4 zich specifiek uitspraken dat de lat hoger moet om de overproductie te voorkomen.

Peenstra, Nes: Superheffing is zonde, een heffing op kunstmest en bestrijdingsmiddelen was beter geweest. Technische oplossingen vinden de boeren zelf wel

Stelling 12

Overproductie moet voorkomen worden door de lat de komende jaren steeds hoger te leggen. Technische oplossingen voor de hierbij opduikende problemen zijn binnen een paar jaar gevonden.

December 2007

RINGadvies
Rurale INnovatie Groningen

Zondag		2	9	16	23	30
Maandag		3	10	17	24	31
Dinsdag		4	11	18	25	
Woensdag		5	12	19	26	
Donderdag		6	13	20	27	
Vrijdag		7	14	21	28	
Zaterdag	1	8	15	22	29	

De antwoorden van de geïnterviewden varieerden nogal, maar kwamen in grote lijnen neer op;

- De lat moet inderdaad hoger om overproductie te voorkomen
- De vraag moet worden vergroot
- Vraag en aanbod moeten op elkaar worden afgestemd
- De sector moet zelf het aanbod controleren
- We moeten ons blijven onderscheiden van de gangbare landbouw

Uiteraard moet er aan de markt en aan de afzet gewerkt worden. Uiteraard moet je er voor zorgen dat je je onderscheidt, als sector en als individu.

Het zal echter een utopie blijken om de gehele sector achter een productiebeperking te krijgen, wanneer je geen sancties kunt uitoefenen tegen de overtreder.

We zullen ook teleurgesteld raken in de verwachting dat bij een overproductie van het primaire product er meer verdiend wordt door de primaire producent wanneer aan de afzetkant wordt gewerkt aan allerlei fancy producten. Er wordt dan misschien wel meer verdiend in de keten, maar dat geld komt niet terecht bij die groep die te veel aanbiedt.

De sector zal zelf moeten zorgen dat het aanbod niet te ruim is. Om tegelijk ook hard werken en gezond ondernemerschap te belonen is een aanscherping van de regels een goede manier om productie te beperken, omdat iedere ondernemer op dat gelijke speelveld met aangescherpte regels de mogelijkheid krijgt om zijn specifieke voordelen om te zetten in een inkomen.

Aanscherping van de regels die te maken hebben met de kringloop, zoals de uitwisseling van voer, mest en stro van biologische komaf behoren ook hiertoe.